

מִכְבַּשׁ שׁוֹנוֹ שֶׁל רֵשִׁימוֹת

לחמנו מלהכניס גם כאור החיים של אחרים, משל המתוקנים שבאחרים, והי ייחוד הלאומי יתבטא מאליו. מידות ומסורת אינן הנחת-אב, אלא תולדה, ולא בשורה אחרונה מן הספירה החברתית שבחיי עם; חסרה היא הראייה שאינה נזקקת גם לזו.

שפת המשורר שוללה תמונות בנות הפלגה שירית, מהן סתומות או מרבי-בות-הנמשל ומהן עזות ואימות-הוד. מאורן הכבוש, המסנוור לעתים בעצי-מתו, יאצל גם על יריב בדעה, אף כי המכוון בהן אינו נעלה תמיד על כל ערעור. אולי גדול כוח השרב במירוק חמאי עם, אך מסופק הוא כוחו, לאור השפעת האקלים על עמים, בסיתון אר-פי העם וייצובו. ערכה ודמותה של יתר דת נרמניה לעומת יתר התפוצות והרון הנורל שהשיגה ניתנים גם להע-רכה אחרת; סבל טקום, אף חומר-הדין לא יתעלם מן ההגבה הרוחנית והמעשית של יהדות זו לאחר ההפכה. מי כמשורר, השש להעריך את ההישג שביהודי רבוב על חמור ולצדו שני קנסני חלב — יודע את הקושי שבי-שונו מעלה אחת בסולם המעלות של אופי העם.

עינוי עצמו אין בו עדיין מסימ-ניה של הכראה, כשם שעילוי עצמו מעיד גם על הולשה ואי-בטיחות המ-עונה פניגוריה והצנת עצמו לראוות. דומה, קומפיות רוחנית של העם תושג בשיחורלו חיפושי מהותו, שאין להם שיעור וזו תתבטא בעצם גילויי חיוני. למען קומפיות זו העניק המשורר תרומה נרובה: באותו הנסיון, שאין כמותו לעוזררו בספרות העברית של ימינו, לפרות את הקורא משבי השיני-ה שבדיבורו בסיסמאות וברעות, לה-שיב למלה את ערכה היצירי ולנער אבק רב מעל מוסכמות שהם כמסכות, שנקטמו בדברים ומעשים. **מ. וליצ**

בחסרון רקע יציב ומנוכש של חיים עצמיים לכל גילוייהם ושל נסיון-חיים על רקע זה, בעצם הווצרו כופה הוא ממרתו על הלשון, עד שנו נהפכה מלשון שבכתב ושכריבור לא-גמור ללשון-עם במלוא מוכנה. אותו רר חב המצע גורע, כשהוא בא לבסות על מיעוט עלילה, באין המרי חיים ודעה בו. הופור היוני, נאחו בקטנות ככגור-לות, שופע טבעיות שלא כחריפות הר-אייה הסרקסטית, שנכבשה בה מרירות של דורות; שיתופי-השאלת כתיאור האדם והטבע, שעיקר מקורם לא ביד-עה מלומדת, אלא בראייה ראשונית; ביטוי מקורי להמון תויות וללכטי הרגש והמחשבה, — וכי אין גם בהם מצמ-צופן של בהינות חיים רחבות ועמר-קות יותר?

במסכת „נוקי הנפש“ של יעקב שטיינברג רווחים ציוניים לחיוב ול-שלילה, עדיפה בה ראייה הקצוות מתוך נודש פיוטי. תוכחה שבאהבה זו כמעט מדינה עצמה מראיית סיבה, גורמי-הההוות לבחינותיה. היא נזהרת מלה-קל להם ונטצאת משועבדת לתמונות-מסורת שבעבר ובעתיד ומתרפקת בשע-ריהן. מן התהווה על מידות אינם מת-מצים עוד הכנים לתמונת החיים של עם. גם עמים נחשלים ומעוטי-דמות מצומדים לנופם ותייהם נמורים על-פי דרכם. באותו הנסיון הנועז להשיב את גורל העם לידי בעליו עדיפה הנ-חת הדגש על האנושי — הלאומי וה-חברתי — ולא הגזעי, ולו גם הישראלי הנאצל. משניתק העם ממכורתו חל קרע כמכעו, ואין למחוק ממנו רישומי אלפי שנות חיים. וכדי לתחזק מעמד בסבך גורל חדש, שקשייתו לא ההיה את. היא מועמת, שנסת על העם לקיים עצמיות מתוקנה ועל כן מתוסנה, ואי-לי מותר מן האחרים: לחלש מתאנים יותר ותוא נתבע יותר. לשם זה אין

תו גדולה כל כך, שהוא חושש לבטנו שלא תביל אותה, ומרוב רחמים על העם החולבים בתושך הוא מאיר להם בלפידו. אותם ערכי המורשה, שמרכים לטפחם בבחממה, אינם אסורים במנע, שאם לא כן נזורים אנו על ביטורת הדעת שכליה משתכללים ותולכים; יש בהם מן העיקר והטפל, מן האמת והיפוכה, לשעתם ולדורות. מזה שנים נועדים מאמצירדה מרובים לענון ביה-דות סתות רוחנית אחרה, ובהכרח שמוציאים פכלל ערכית אותם שלא נלמכו אל המורשה. נטייה זו להכללה מבעשת לתטיל מאורה או-סצלה על התרבות המתהווה, והרי לעולם לא ידגדג חופש הדעה והביקורת ותפיסת-עולם אחרה בכפיפה אחת. נטייה זו מתכחשת לריבוי הבחינות שבחיי כל עם ותבותו, המתייב בדרך הטבע רר-בני הפיסות, שאינו פוגם בשום פנים בעצמיותם. — וכנגד העלאת עצמו זו באה תגובה הדיפה כדמות מיעוט עצמו. קורות חיים של גלגולים נוראי-הוד, ולו גם כתולדה של חיים בתוך אחרים, אינן בשלעצמן וגם לעומת קר-רות עמים אחרים ערך מבוטל ושלילי בכל. ערכי הרוח שנוצרו בידי בני העם, ולו רק מיעוטם בלשונה, והתרומה שתר-מו בני העם לדבר הדעת והחופש בעו-לם, ולו גם לשם הכלל האנושי לכתחילה — אין להפקיען מרשות הערכין של העם. רגילים אנו לחלוק על דעות, אך דרך הראייה ומזנה ניתנים בעיקר להע-רכה. יש ראייה מכהה כנותה, ויש שהיא מתאכזרת למען הטוב הנראה לה ושופעת אור בועמה. יש ראייה המ-כוונת עצמה ל„דברים ככתבם“, ויש שעיקר כוחה בהאחזה בפרט כנסורת-מוקד, בראותה חזות-עולם בשורה. ניתנה הלשון גם לנולל על-ידה יגיעות חיים גדולות במפורש. רפיונת או מיעוט כוח-התיאור בה מקורם גם

יעקב שטיינברג נמנה עם אותם המשוררים-ההוגים המעטים, שהתדיי-נות אתם היא כמעט בנדר הנמנע. נשק-התוכחה שלו לקוח מאוצר שאין לתופ-שירעט אחרים אלא ודיסת-דגל טעמה אליו, ונשק אחר לא ישוה לו. דבריו כאילו רצופים הפכים רבים, אך הב אינם מכריעים זה את זה ומשתלבים כדי הלך-דעה אחיד. נוח לשון כבוש ואפור, כמו מתאנה למותר-היופי המ-בוקש בלשון — והוא זרוע ביטויי-חן, שניקתם בכוח מדמה פיוטי הנפ-מד אל ממשות החיים הקשה. הנגה-לב כה אישית ורקת-מנע — ועם זה קשת-יום, זועמת בפסקידין מדים על המון הנקלות שבחיים, כאילו טפיסה כאומל פיוטי מוגלת-חיים של עם זאדם שתפחה לאין-שיעור; מוגדרוח שאינו גורם המראה בשחקים, אלא הצמדות לנוף חיים כהויתו — ועם זה כאילו מבקש להקפיצנו אל מעבר לאלפים שנה של איכות כמעט סבוטלת בעיניו, לחבוק זרועות עבר קדמון, שהפך ססגוני לגבינו ושגם נביאים חולמים התהלכו בו; ראיית חיים מסי-תפמת בעצם בספקנות — ואמונה עזה בממשי, בכוחה הגואל של ככר להם לשמה, בעוד שנסיון זה הכזיב כבר פעם: המציאות והשאיפה עוינות לכ-אורה זו את זו, אך הן גם משלימות ומתייכות זו את זו. תפיסת מיעוט אצי-לו היא, בעצם, תפיסת מרובה שאין לו שיעור. השיבה שירית זו, פרקים מלאה הנינה ופרקים פורצת נדר בוע-מת, עד שמנבילה עצמה באולי וכי-כמעט — מי יתריין עמה באמצעי-חשיבה בת שיקולים משיקולים? אותם הויכוחים לאי-נסוף על היה-דות וערכיה ויעודיה מעלים על הדעת את האגדה על הלך הודי, שהיה חר-בש לבטנו ולמתניו לותות נחושת ול-ראשו לפיד בוער. כל זה למה? חכמי